

VERSTERKEN PERSPECTIEF UITKERINGSGERECHTIGDEN VRAAGT GERICHTE GEMEENTELIJKE AANPAK

26 maart 2019

Persbericht van Rekenkamer Utrecht

Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen of mee te laten doen in de maatschappij, moet de gemeente Utrecht meer aandacht hebben voor hun persoonlijke situatie en individuele zorgvraag. Binnen deze groep uitkeringsgerechtigden is een grote diversiteit aan persoonskenmerken en persoonlijke omstandigheden, zoals in gezondheid en taalbeheersing. De gemeente moet hier meer inzicht in krijgen, om vervolgens meer maatwerk te kunnen leveren. Dit blijkt uit onderzoek van de Rekenkamer Utrecht.

Verbetering inzicht in effectiviteit mogelijk en noodzakelijk

De gemeente Utrecht heeft de algemene beleidsdoelen op het gebied van werk en activering grotendeels behaald. De rekenkamer kan met het onderzoek echter niet vaststellen of dat door de dienstverlening van de gemeente komt of door andere factoren zoals de gunstiger economische situatie en de krappere arbeidsmarkt. Ook de effectiviteit van maatregelen om de dienstverlening aan te laten sluiten bij nieuwe ontwikkelingen, zoals de instroom van statushouders en nieuwe doelgroepen, kan niet eenduidig worden vastgesteld.

Meer overzicht en afstemming nodig in het aanbod en samenwerking

Voor de mensen die nog niet direct betaald werk kunnen verrichten, worden instrumenten ingezet om werknemersvaardigheden op te doen en zich in die richting te ontwikkelen. Een deel van de mensen waar regulier betaald werk niet in beeld is, neemt deel aan participatievoorzieningen. Door de veelheid aan activiteiten, instrumenten en organisaties is bij de gemeente en samenwerkingspartners de behoefte ontstaan aan meer overzicht en verdere afstemming in het aanbod en de onderlinge samenwerking.

Meer kennis problematiek en meer contact nodig

De rekenkamer heeft met het onderzoek de kenmerken van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de gemeente Utrecht nader in kaart gebracht. Een relatief groot deel begrijpt de Nederlandse taal onvoldoende. Daarnaast neemt sinds 2015 het aandeel ouderen in het bestand toe, heeft een groot deel een laag opleidingsniveau en verblijven mensen gemiddeld langer in de uitkering. Bij de helft van alle uitkeringsgerechtigden in de gemeente Utrecht is betaald werk, geheel of op dit moment, niet aan de orde en wordt ingeschat dat eventuele ontwikkeling in die richting lastig is. Tweederde van deze groep heeft al langer dan 5 jaar een uitkering en ook tweederde benoemt de eigen gezondheid als matig of slecht.

De gemeente zou meer inzicht moeten hebben in veel voorkomende problemen met gezondheid en taalbeheersing, werkervaringen en de leefsituatie. Dat vereist meer contact tussen de gemeente en uitkeringsgerechtigden, en het beter vastleggen en benutten van klantgegevens. Momenten waarop uitkeringsgerechtigden toe zijn aan een nieuwe stap kunnen dan sneller worden benut. De informatie en communicatie van de gemeente kunnen daarnaast meer op maat worden gemaakt voor specifieke doelgroepen, zoals mensen met autisme, laaggeletterdheid en/of een verstandelijke beperking.

Nieuw gemeentelijk beleid voor werk en activering nodig

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente Utrecht verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Het Utrechtse beleid voor werk en activering is vastgesteld in 2013 en sluit niet meer aan bij de actuele kennis en de ondersteuningsbehoefte van de doelgroep, de huidige dienstverlening en de veranderde economische omstandigheden. Herijking van het beleid, waaronder een intensievere aanpak van taalachterstanden, via een nieuwe kadernota werk en activering is dan ook nodig. De rekenkamer beveelt aan om de gemeenteraad hier vroegtijdig bij te betrekken.

Noot voor de redactie:

De Rekenkamer Utrecht onderzocht in 2018 welke kenmerken uitkeringsgerechtigden in de arrangementen 3 en 4 hebben en hoe de gemeente Utrecht invulling geeft aan de dienstverlening aan deze doelgroep op het gebied van werk en activering. Wij hebben een telefonische enquête uitgevoerd waar in totaal 724 uitkeringsgerechtigden uit deze arrangementen aan deelnamen. Met 14 van hen is vervolgens een persoonlijk gesprek gevoerd. Daarnaast zijn binnen de gemeente Utrecht – met name bij de afdelingen Werk en Inkomen (WenI) en Maatschappelijke Ondersteuning (MO) – en bij 21 samenwerkingspartners interviews gehouden. Tenslotte is op verschillende momenten meegekeken met gesprekken bij contactdagen, spreekuren en informatiemarkten.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Johan Snoei, projectleider van het onderzoek, tel. 030-286 13 81 of met Gerth Molenaar, secretaris van de rekenkamer, tel. 030-286 13 91.

Het rapport en meer informatie over de Rekenkamer Utrecht vindt u op:

<https://www.utrecht.nl/rekenkamer>. U kunt desgewenst gebruik maken van de figuren uit het rapport (format JPG beschikbaar), mits met bronvermelding Rekenkamer Utrecht, 2019. Deze kunnen worden aangevraagd via rekenkamer@utrecht.nl.

De volgende documenten zijn als PDF beschikbaar op de website van de rekenkamer:

- ◆ Het volledige rapport, met daarin de conclusies en aanbevelingen en de nota van bevindingen
- ◆ Het tabellenboek met de uitkomsten van de telefonische enquête onder uitkeringsgerechtigden in de arrangementen 3 en 4.